

”Enhver har ret til arbejde”

Ifølge diverse nyhedskilder i dag, søndag den 1. maj af alle dage, ønsker Socialdemokraternes formand at tvinge kontanthjælpsmodtagere i arbejde, fx med at samle affald i naturen.

Nu skal man jo ikke tro på alt hvad man hører og læser, og slet ikke i pressen; derfor understreger jeg, at min kommentar til Thorning Schmidts ’forslag’ gives på det hypotetiske grundlag, at forslaget er korrekt gengivet i pressen. Når jeg alligevel ønsker at kommentere forslaget, så fordi dets indebyrd er en alvorlig sag og af meget stor principiel betydning.

”Enhver har ret til arbejde, til frit valg af beskæftigelse, til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår og til beskyttelse mod arbejdsløshed”. Sådan lyder artikel 23, stk. 1 i FN’s Menneskerettighedserklæring af 1948.

Arbejde er altså først af alt en menneskeret. Det er ikke en menneskepligt, bl.a. fordi ikke alle mennesker er i stand til at arbejde. Gør man det derimod til en menneskepligt, så kan tilværelsen blive yderst vanskelig for ikke mindst gamle, syge, handicappede og børn. Men arbejde er primært en ret, og dette har enhver politiker at holde sig efterretteligt, dersom man altså vil overholde FN’s Menneskerettighedserklæring.

De lovgivende og udøvende politikere og andre myndigheder har altså, som det absolut primære, pligt til at overholde og fremme den rettighed, samfundets borgere – og dvs. alle borgere uden undtagelse – har til et arbejde.

At ville tvinge noget menneske i arbejde er således ikke i overensstemmelse med Menneskerettighedserklæringens bogstav og slet ikke med dens ånd; tendensen i og den yderste konsekvens af det at tvinge nogen til at arbejde er nemlig slaveri, slavearbejde, som vi bl.a. kender fra Det tredje Rige, der uden tvivl er Menneskerettighedserklæringens inspirationskilde, dens ’lærebog’ par excellence, hvoraf den har lært, at netop sådan skal det ikke være, netop det må aldrig gentage sig.

Nu kan man selvfølgelig godt – og uden tvivl altovervejende som regel med succes – appellere til menneskers forståelse for samfundsmæssige sammenhænge og for det hensigtsmæssige i, at flest muligt yder en indsats for fællesskabet, og/eller man kan justere på understøttelsens størrelse, alt efter de understøttede borgeres vilje til at yde en arbejdsindsats. Men dette er en ren politisk beslutning, det kan også gøres anderledes. Hovedsagen er her, at Menneskerettighedserklæringen slet ikke opfordrer til at udøve tvang imod mennesker, heller ikke imod eventuelt arbejdsvægende.

Arbejde er altså en menneskeret. Derfor bør Thornings Schmidts og alle andre indflydelsesrige politikeres perspektiv på og tilgang til kontanthjælpsmodtagere – nogle af de svageste og generelt mest selvtillidsløse personer i samfundet – arbejde være ganske

og aldeles anderledes. Man må som magthaver eller som udøvende en magtfunktion være sig sin funktion som borgernes tjener bevidst; politikerne og lovens andre forvaltere må møde kontanthjælpsmodtagerne med passende ydmyghed. Politikerne skal tilbyde disse arbejde, thi det er alle borgeres ret. Og kontanthjælpen skal konverteres til reel løn på sædvanlige overenskomstvilkår. Kan politikerne ikke skaffe borgerne et fuldtidsarbejde, hvad de jo er sat i verden til, så må de regerende politikere, men også oppositionen, undskylde det og bestræbe sig på snarest, og hellere i dag end i morgen, at skaffe de berørte borgere et sådant fuldtidsjob.

Kontanthjælpen som sådan bør afskaffes. Den er i realiteten blot et symptom på politikernes reelle magtesløshed i forhold til at skaffe borgere deres soleklare ret: et arbejde på "retfærdige og gunstige vilkår". I tusindvis af arbejdsvillige og -duelige er kommet på kontanthjælp, fordi samfundet ikke har evnet at skaffe dem det arbejde, som de har krav på. Borgere er således uretmæssigt blevet straffet endnu en gang for samfundets retsstridige og skammelige misere: først altså med arbejdsløshed og dagpenge – ofte mindre end halvdelen af en reel løn – og derpå med kontanthjælp, der reelt er fattighjælp. I øvrigt burde kontanthjælp hedde 'retmæssig kompensation for mangel på arbejde'.

Thorning Schmidts forslag er i virkeligheden udtryk for en slet magtarrogance og ditto magtbrynde; kontanthjælpsmodtagerne er ikke i stand til at skaffe sig arbejde, det har de tydeligt vist, mange gider måske ovenikøbet ikke arbejde, og de har endvidere ikke noget netværk i form af en fagforening eller nogle overenskomster, der giver dem et forsvar, og som giver magthaverne modstand, de er altså 'svage'. Deres ledighed er, ligger det implicit i statsministerkandidatens forslag, deres egen skyld, de har ikke taget ansvar for deres egen situation. Og sådan kunne man blive ved, sådan står flosklerne, fordommene og den indre svinehund realiter halsende på ryggen af hinanden for at give helt utilstrækkelige begrundelser for den inhumane behandling af en magtesløs gruppe af medborgere, der langt snarere har brug for en reelt hjælpende hånd, som kan give dem selvtillid, værdighed og ikke mindst et reelt arbejde, og ikke arbejde på slavelignende betingelser.

Og endelig tvinger man ikke mennesker til at arbejde med noget, som de decideret ikke ønsker. Gør man det derimod alligevel, vil det ikke utypisk se sådan ud, med et tænkt eksempel: Lærer A afskediges som 42-årig, altså næsten midaldrende, pga. nedskæringer fra den skole, hvor han har været ansat. Han forsøger nu at få andet arbejde inden for sit fag, som samfundet har ønsket, han har uddannet sig inden for, og som han er stærkt engageret i og stolt af sin kunnen inden for. Det lykkes ham ikke, og måske har han haft nedture over det, hvilket har virket noget hæmmende på hans jobsøgning. Som følge af sit manglende held med givetvis massevis af ansøgninger kommer han nu på kontanthjælp med deraf følgende økonomisk nedtur. Han bliver måske nødt til at sælge sit hus. Med ikke ringe sandsynlighed koster det også på familiefronten – ordet 'front' skal muligvis her tages helt bogstaveligt –, men lad det nu være. Manden er berøvet sin selvfølelse, men har dog håb om at komme til at fungere som lærer eller noget lignende igen. Nu kommer så beskeden til ham: "Du skal ud at samle affald ved motorvejen". Har man mon nogen

forestilling om, hvilket menneske, der kan komme ud af den behandling? Og hvilket (selv)respektløst samfund? Den behandling ligner på ingen måde det humane, jeg læser i Menneskerettighedserklæringen: ”Enhver har ret til frit valg af beskæftigelse, (og) til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår”. Helt bestemt al respekt for arbejde med at gøre naturen ren, men det skal ske uden tvang – og vil man betale nogen en reel løn for det, så skal man også nok få det gjort, endda den dag i dag.

Sluttelig skal det igen understreges – for det er tilsyneladende stærkt påkrævet –, at som alle andre artikler i FN’s Menneskerettighedserklæring skal også artikel 23, stk. 1, samvittighedsfuldt overholdes: ”Enhver har ret til arbejde”.

Med venlig hilsen til alle udvalgets medlemmer

Poul Ferland
Dr.phil. i idéhistorie (arbejdsløs)
Molhøjvej 30
9560 Hadsund